

Når embedsmænd reelt fastlægger miljøreglerne

Rammelove og bekendtgørelser har efter min opfattelse flyttet magten fra Folketinget og fået store konsekvenser for landbrug og det åbne land.

Jørn Rasmussen,
Fair Spildevand,
Pilealle 5,
4760 Vordingborg

■ Hvordan er landbrug, skovbrug og fiskeri endt i en situation, hvor de i praksis er blevet underlagt, hvad jeg oplever som faglig inkompetence og et problematisk hjemmelsgrundlag?

Bogen »Når embedsmænd lovgiver« af Jørgen Grønnegård Christensen, m.fl., fra 2020 giver et væsentligt bidrag til forståelsen. Her beskrives det, hvordan miljøområdet i høj grad reguleres gennem rammelove. Allerede i 1973 fik vi den første af slagsen, miljøbeskyttelsesloven. Området var så teknisk komplekst, at et flertal af politikerne med sindsro overlod den konkrete udmøntning til eksperter, embedsmænd med baggrund som biologer, ingeniører med videre.

De mange teknisk tunge, men politisk ofte ukontroversielle bekendtgørelser udarbejdes typisk i Miljøstyrelsen med udgangspunkt i interne vejledninger og efter min opfattelse uden nævneværdig ministeriel involvering. Departementet har ganske vist det formelle ansvar, men i praksis sendes bekendtgørelser blot i høring hos interesseorganisationer, hvilket tilsyneladende skal kompensere for den manglende parlamentariske kontrol.

Dermed har udviklingen bevæget sig væk fra almindelig lovgivning, der ifølge Grundlovens § 41 skal behandles tre gange i Folketinget.

Delegationskædens sammenbrud

Bogen beskriver fænomenet som en de-

legationskæde, der udgør grundlaget for vesteuropæiske demokratier, hvor parlamentarisme kombineres med ministerstyre. Delegationskæden fungerer kun, hvis hvert led respekterer de politiske og retlige forudsætninger for den bemyndigelse, det har fået. Kæden er, som forfatterne skriver, »ikke stærkere end det svageste led«.

Efter min vurdering er det netop her, at Miljøministeriet, Miljøstyrelsen og nu også det nye Ministerium for Grøn Trepert svigter. Over årtier synes der at have udviklet sig en uhensigtsmæssig kultur i denne del af centraladministrationen.

Bekendtgørelser for kvælstofregulering, som er blandt de mest konfliktfyldte, hviler i Danmark fortsat på NPO-redegørelsen fra 1986.

Politikerne bliver efter min opfattelse fejlagtigt oplyst om, at Vandrammedirektivet udgør hjemmelsgrundlaget for vedtagne bekendtgørelser om miljøforhold i det åbne land og nu også for udrulningen af treparts-aftalen.

Sammenhæng mangler

Imidlertid har dette direktiv intet direkte at udsætte på kvælstof og slet ikke i form af totale mængder. Derimod er farlige stoffer omtalt 16 gange.

I direktivets artikel 10 omtales dog nitrat, uorganisk kvælstof, hvor der henvises til nitratdirektivet, hvis formål er at nedbringe vandforurening forårsaget eller fremkaldt af nitrater, der stammer fra landbruget.

I samme nitratdirektiv er der angivet kodekser for godt landmandskab for at undgå unødigt kvælstofudledning. Det drejer sig om regler for opbevaring og udbringning af gødning, gødningsregnskaber, efterafgrøder, plantedække og afgrødevalg, hensyntagen til kunstvanding, jordtype med videre. Alt dette skal efter direktivets intentioner betragtes som vejledende. Det er imidlertid her, at det efter min opfattelse går galt i Danmark, hvor centraladministrationen og skiftende politikere med forskellige dagsordener har valgt en anden fortolkning.

Magtens tredeling sat under pres

Disse vejledninger er i vidt omfang blevet omsat til bemyndigende bekendtgørelser. Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen udsteder reglerne, fortolker dem, kontrollerer dem og sanktionerer dem. Myndighederne fungerer dermed både som lovgiver, kontrollant og i praksis også som »dommer«.

I øjeblikket har Jeppe Bruus efter min opfattelse overtaget og intensiveret en form for driftlederrolle fra Magnus Heunicke og Jacob Jensen over for samtlige danske landbrug over 10 ha.

Spildevand og lovgivning

Hele spildevandsområdet reguleres i dag næsten udelukkende via bekendtgørelser og lever efter min opfattelse ikke op til intentionerne i miljøbeskyttelsesloven, der både i formålsparagraffen og lovbemærkninger lægger stor vægt på næringsstoffers kredsløb.

Det hedder blandt andet i lovens § 3: "Ved bedømmelsen af omfanget og arten af foranstaltninger til forebyggelse og imødegåelse af forurening skal der lægges vægt på hele det kredsløb, som stoffer og materialer gennemløber, med henblik på at begrænse spild af ressourcer mest muligt".

Lidt forsimplet kan det udlægges som, at vi ikke har spildevand, men "vand med ressourcer". Det peger i retning af decentrale grønne lavteknologiske løsninger, hvor næringsstofferne udnyttes direkte til plantevækst i stedet for at blive samlet centralt og rensat med stort energi- og kemiforbrug.

Gældende spildevandsplaner for det åbne land hviler fortsat på teoretisk beregnede renseklasser fra 1997. Vandrammedirektivet bygger imidlertid ikke på teori, men kræver konkrete målinger. Direktivet blev implementeret i dansk lovgivning den 22. december 2003.

Pålagte byrder uden klar hjemmel

Nitrat- og vandrammedirektivet udelukker ikke brug af modelberegninger og teoretiske typetal. De kan supplere, men bør efter min opfattelse ikke overtrumfe reelle målinger, og næringsstoffer skal måles i koncentrationer og ikke i totale mængder. På den baggrund kan man konkludere, at befolkningen i det åbne land i 20-30 år har været pålagt betydelige byrder uden et klart dokumenteret hjemmelsgrundlag.

Som beskrevet har skiftende politikere i vidt omfang overladt lovgivningen via bekendtgørelser til embedsværket, som ikke har demokratisk legitimitet i sig selv.

Derfor er der behov for et opgør med en kultur i centraladministrationen, som efter min opfattelse har fået for stor magt over levevilkårene i det åbne land og samtidig vildleder politikerne om fortolkningen af gældende love og direktiver.

Fra folketingspolitikere, domstole, ombudsmanden og klageinstanser er det vanskeligt at forvente et egentligt opgør, da disse institutioner ofte er systembevarende.

Derfor hviler et stort ansvar på de toneangivende medier for at belyse, hvor længe denne situation skal fortsætte, og om treparts-aftalen bør genovervejes, før den får uoprettelige ko. konsekvenser

”

Derfor er der behov for et opgør med en kultur i centraladministrationen, som efter min opfattelse har fået for stor magt over levevilkårene i det åbne land

Fra indlægget